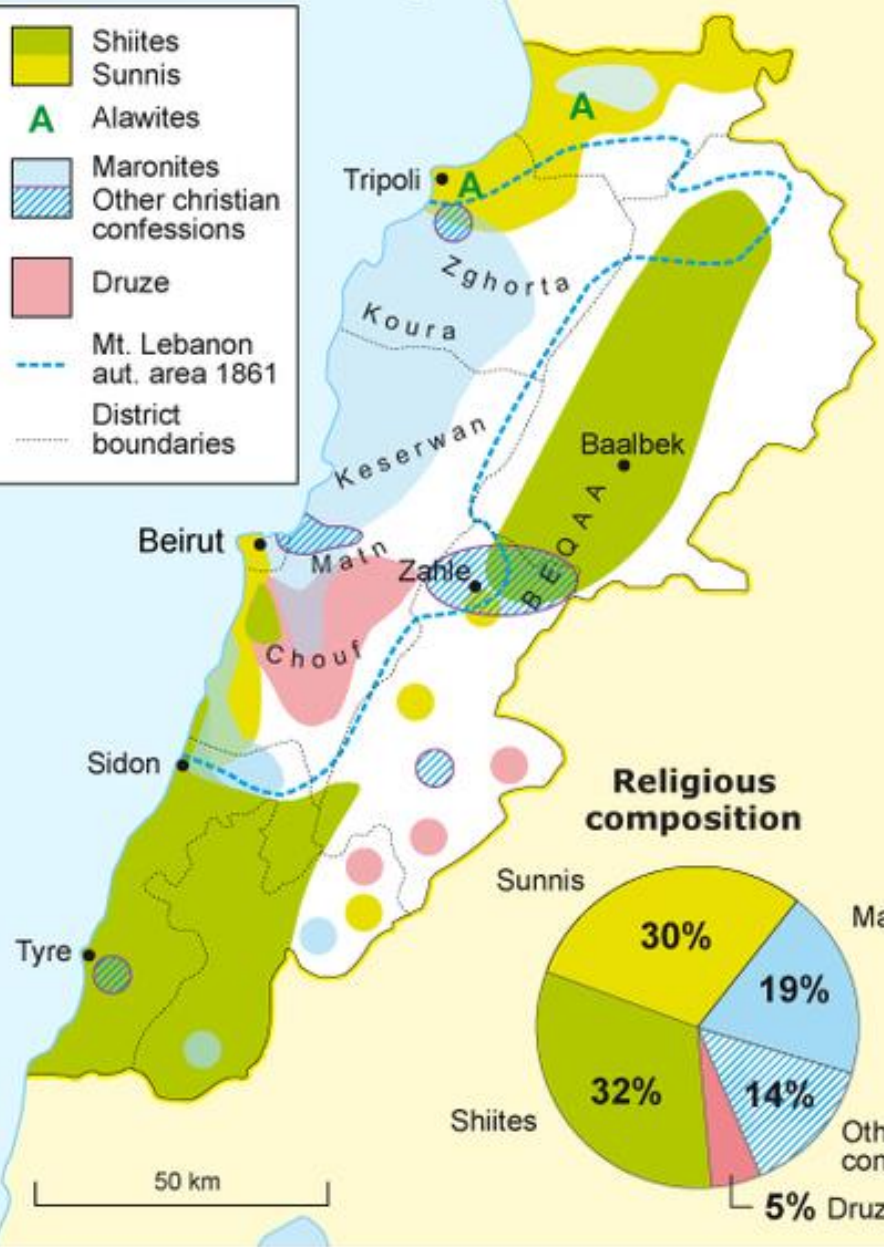
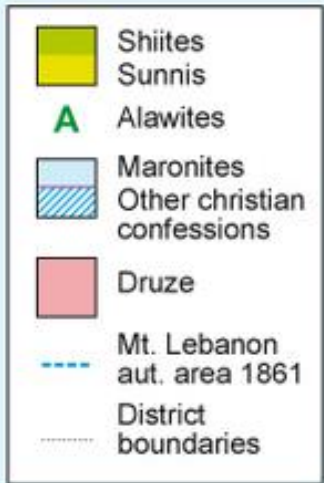

Politický vývoj Libanonu

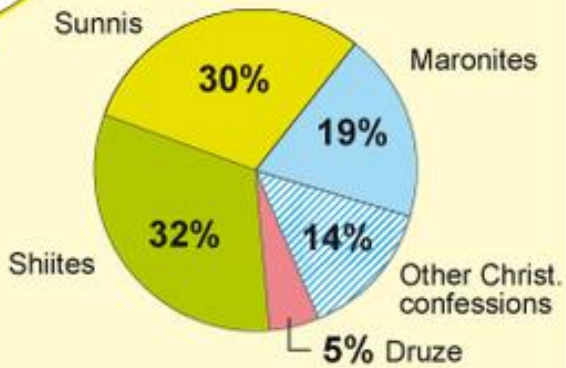

Marek Čejka

Lebanon Religious groups

Religious composition

50 km

-
- ▶ Přestože většinu obyvatel tvoří **Arabové**, ti jsou diferencováni nábožensky. Kvůli roztržitosti společnosti se o Libanonu někdy říká, že je to „stát bez národa“.
  - ▶ Dnešní populace se pohybuje cca mezi **6,5 – 7 milióny** obyvatel (+ víc Libanonců žije mimo Libanon).
  - ▶ K roztržitosti země také přispěla **dlouholetá občanská válka**, která vypukla v roce 1975 a oficiálně skončila v roce 1990, v jejímž průběhu zabíjela jedna strana druhou nezřídka čistě z náboženských důvodů. Zanechala za sebou 100–150 000 mrtvých.
  - ▶ Libanon se kvůli občanské válce stal klasickým příkladem **hluboce rozdělené společnosti** a je možné najít paralely s JAR v době apartheidu, Severním Irskem a bývalou Jugoslávií.

Konfesní politika

- ▶ **Nábožensko-politické sektářství** – segregace politiky a politických vztahů podle etno/religiózních skupin a milicí, se stalo jednou z hlavních hybných sil libanonské politiky.
- ▶ K devastaci země kromě náboženského sektářství přispělo i to, že se stala dějištěm **izraelsko-arabského konfliktu**. Konkrétně lze vinu přikládat **OOP**, a angažování se dvou regionálních velmocí – **Izraele** a **Sýrie**, kteří využili pro své cíle různé frakce libanonského obyvatelstva.
- ▶ V roce **2000 se Izrael**, a v roce **2005 i Sýrie**, z Libanonu stáhly a od té doby se naděje na stabilizaci země zlepšily. Nicméně politický systém zůstal nepříliš funkční a zkorumpovaný.

Stručná historie Libanonu

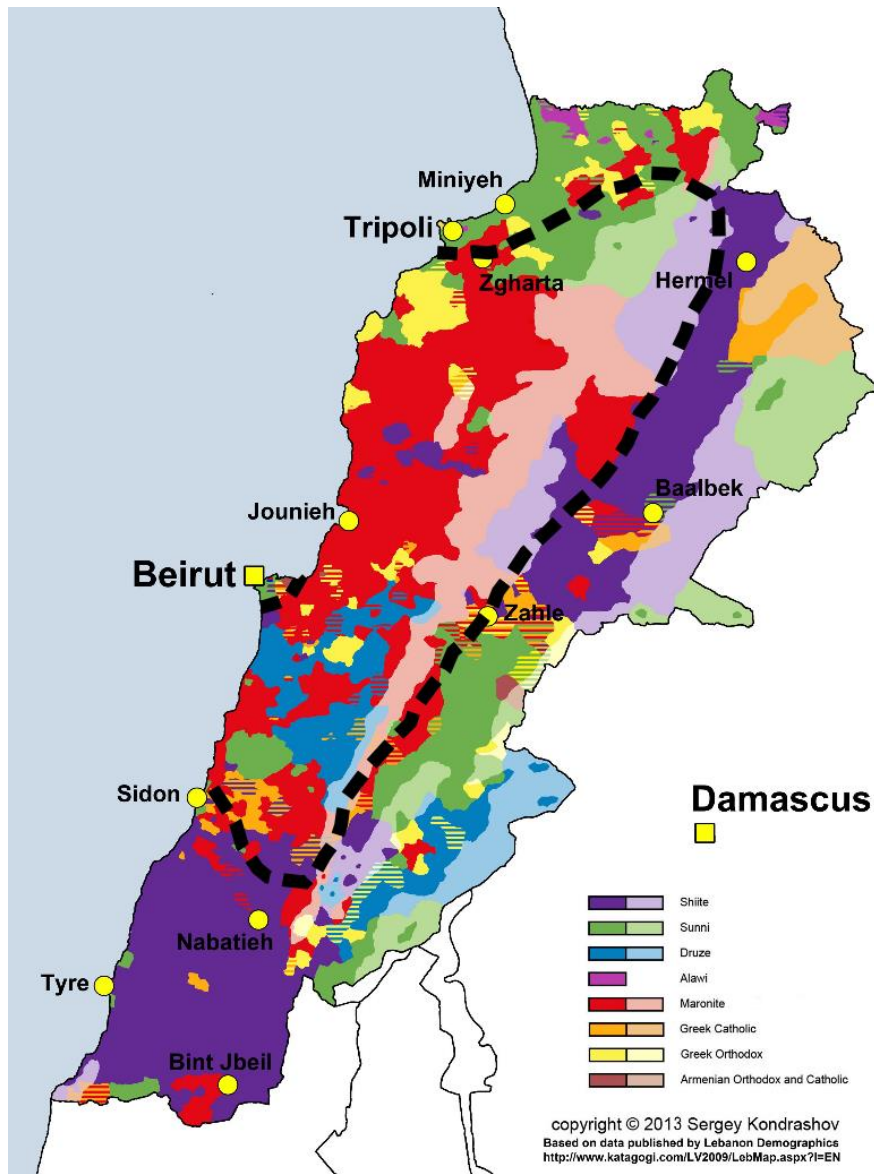
- ▶ Féničané, Asyřané, Peršané, Alexandrova říše, helénistické státy, římská říše, byzantská říše, součást arabského chalífátu, křižáci, mameluci, 1516–1517 připojeno území k Osmanské říši.
- ▶ **V 2. polovině 19. stol.** se region ocitl **pod silným francouzským vlivem** a Francie o sobě tvrdila, že plní „civilizační misi“ v regionu a ochraňovala křesťanské obyvatele.

Libanonské menšiny

- ▶ Do **pohoří Libanon** se po staletí stahovaly nejrůznější pronásledované skupiny. Mezi nimi i příslušníci několika **křesťanských církví**, které si pečlivě udržovaly svou svébytnost, podobně jako **drúzové** a **šíité**.
- ▶ Žádná z těchto skupin tu netvořila většinu, křesťané se nikdy nezabavili strachu z muslimů. Když se do Palestiny začali stěhovat první sionisté, **libanonští křesťané** dospěli k závěru, že právě oni se mohou stát ideálními spojenci.

„Malý Libanon“

- ▶ **Postavení libanonských křesťanů v Osmanské říši bylo podobné situaci evropských židů.** Jejich komunita byla menší, vzdělanější a bohatší než její okolí - a tudíž ve stálém ohrožení. Nejvíce ze všeho to platilo pro maronity, příslušníky staré církve pěstující dlouhodobé vztahy s Vatikánem a Paříží.
- ▶ Po **pogromech z roku 1860**, při kterých zahynulo přes deset tisíc křesťanů, zřídili Osmané v Libanonu - pod tlakem Evropy - **křesťanskou provincii**.
- ▶ Autonomní **„Malý Libanon“** v rámci Turecké říše byl založen na proporcionalní bázi. Ústřední orgán – rada, se skládala ze **4 Maronitů, 3 drúzů, 2 řeckých ortodoxních, 1 řeckého katolíka, 1 sunnity, 1 šíita**.
- ▶ Toto rozvrstvení se stalo základem pro budoucí politické uspořádání země.

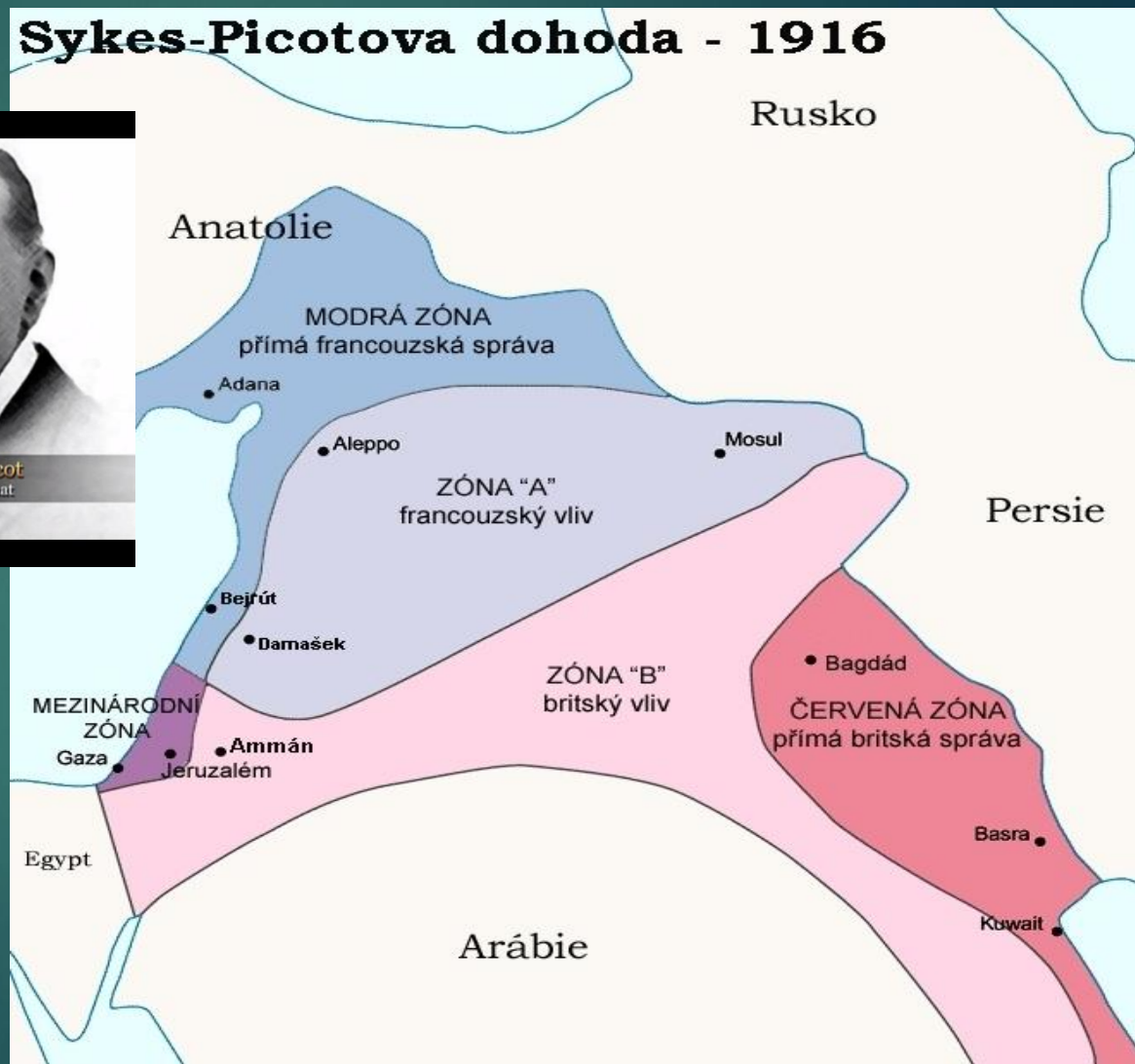
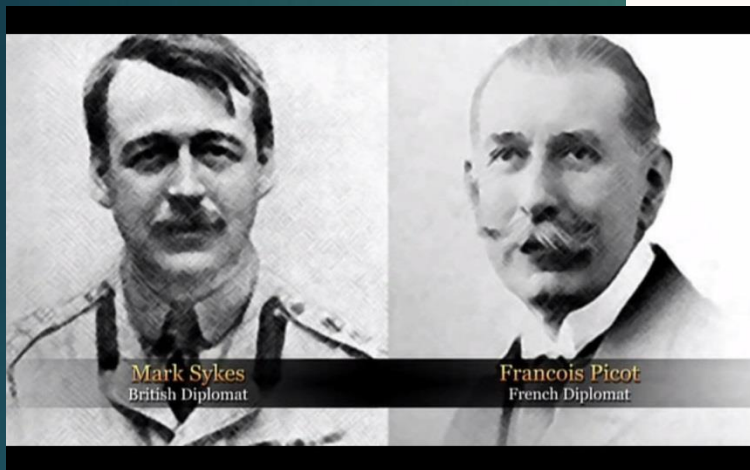
„Malý Libanon“ (černá linie)

-
- ▶ V době mladoturecké revoluce 1908-1909 došlo v Libanonu k vzestupu nacionalismu.
  - ▶ Ruku v ruce s politickou fragmentací šla **podpora místních etnicko-náboženských skupin ze strany Západu**, které měly díky svému speciálnímu vztahu k Západu (křesťanství) zastupovat jeho zájmy v oblasti
  - ▶ Francouzi tak podporovali libanonské křesťany
  - ▶ V r. 1914 se ale území stále nacházelo pod formální tureckou nadvládou, přestože od r. 1860 byly de facto pod fr. ochranou.
  - ▶ Po vypuknutí války spadla v r. 1915 tato oblast pod tureckou voj. správu.
  - ▶ Na konci WW1 okupace Brity a Francouzi.

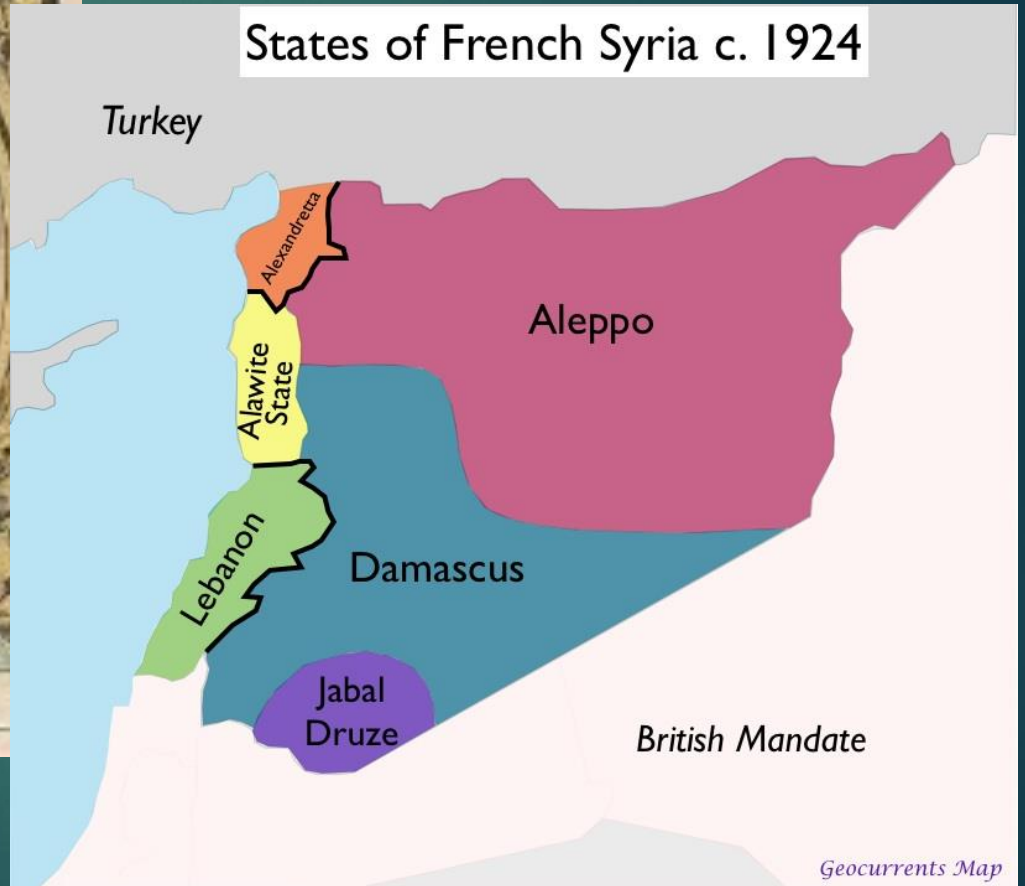
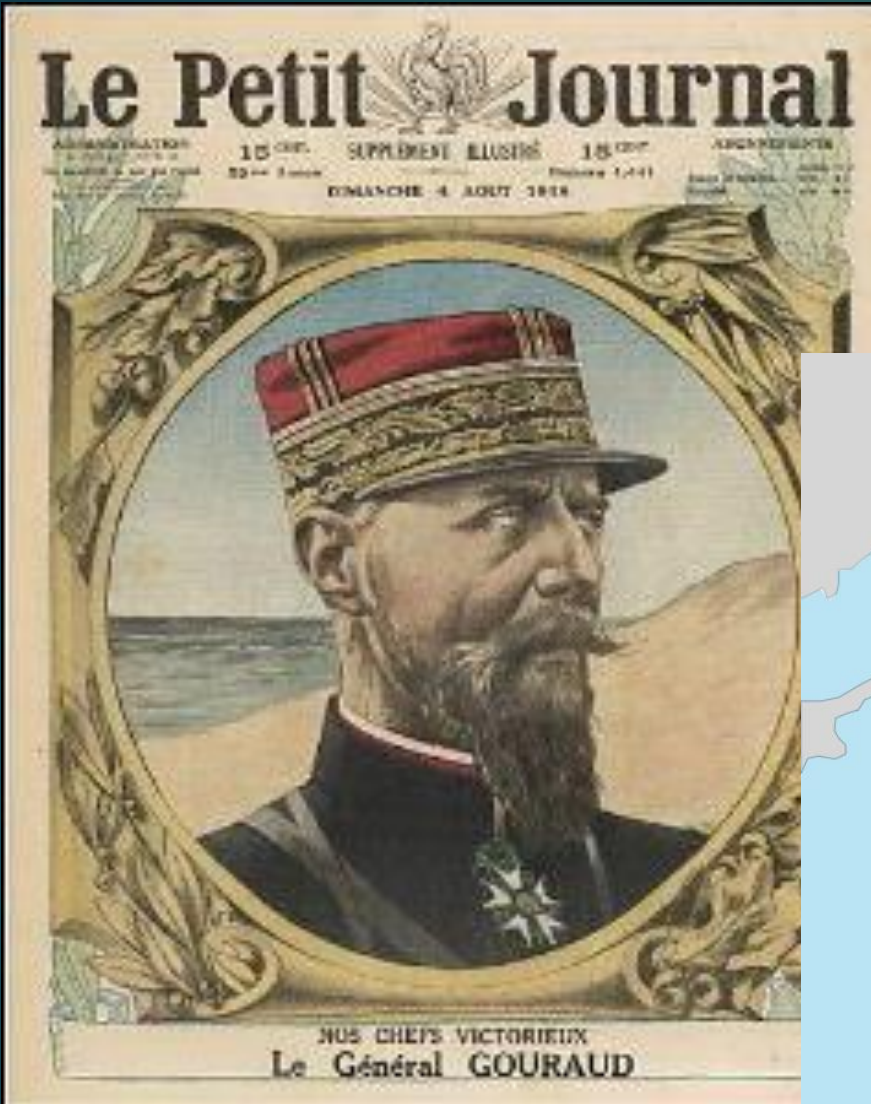
1916 – tajná Sykes-Picotova dohoda

Sykes-Picotova dohoda - 1916

Vznik „Velkého Libanonu“

- ▶ Už ve známé **Sykes-Picotově** dohodě (1916) mezi Francií a GB spadl Libanon do francouzské sféry zájmů
- ▶ Po válce maronité očekávali, že se **Paříž zasadí o vznik křesťanského státu** v hranicích dosavadní autonomie.
- ▶ Namísto toho však v r. 1918 francouzský vysoký komisariát v Bejrútu vyhlásil pásmo od Týru na jihu, po Tripolis severu, spolu s pohořím Libanon za nový stát, **Velký Libanon** (odpovídající dnešním hranicím).
- ▶ dvakrát tak velký jako Malý Libanon a poměr křesťanů vůči ostatním komunitám se snížil ze 79 % na 53 %.
- ▶ 1920 - konferencí v San Remu **francouzský Mandát Sýrie**.
- ▶ 1926 – Libanon i administrativně oddělen od mandátu Sýrie - udělena značná autonomie.

1920 – San Remo – vytvoření hranic moderního Blízkého východu

Konfesní politický systém

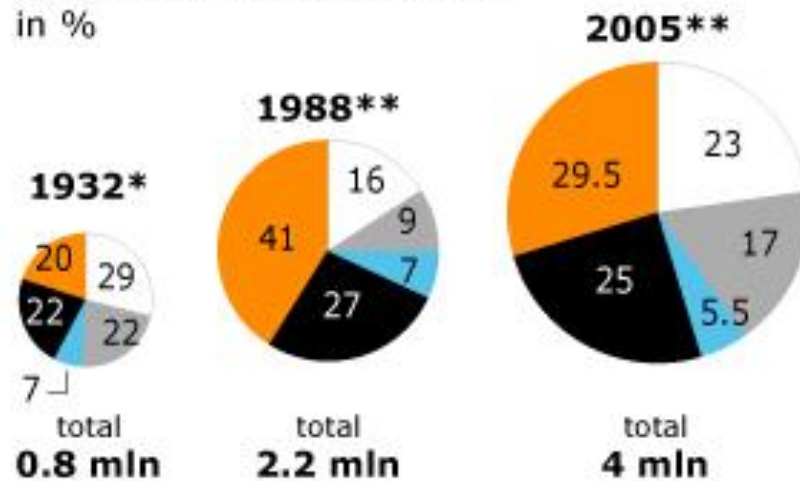
- ▶ Během 30. let vznikla tradice, podle které je:
  - ▶ prezidentem volen **maronita**,
  - ▶ předsedou vlády **sunnita**
  - ▶ předsedou sněmovny **šíta**,

ve sněmovně zasedají křesťané a muslimové v poměru 6 : 5. (ústava z r. 1926)

- ▶ V té době maronitští křesťané stále tvořili více než polovinu obyvatel země.
- ▶ 1940 Libanon pod správou Vichy
- ▶ 1941 obsadili Libanon Britové a Svobodní Francouzi
- ▶ pod britským tlakem vyhlásil De Gaulle 26.11.1941 zrušení Mandátu a formálně uznal nezávislost Libanonu.
- ▶ **1. ledna 1944 vzniká nezávislá Libanonská republika**
- ▶ Francie postupně ztratila na území svůj dřívější vliv a Libanon přestal být chráněncem Západu, ale zároveň neměl být součástí arabského Blízkého východu a snahou poválečných politiků byla nezávislost Libanonu na Sýrii

Demografický vývoj Libanonu

Share of religious groups
of total Lebanese population,
in %

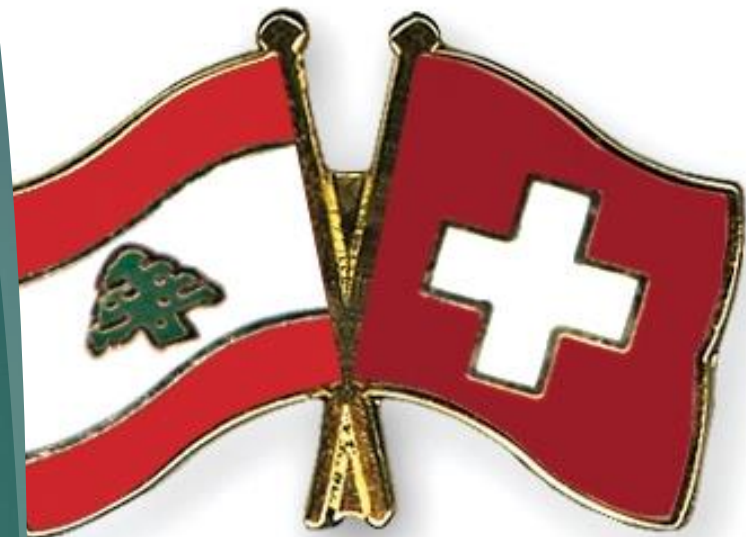

* According to census
in 1932

** According to estimates
in 1988, 2005

Libanon po 2. světové válce

- ▶ V r. 1946 byla francouzská a britská vojska stažena a **až do 70. let vládla na území Libanonu relativní stabilita** – uplatňoval se výše uvedený “triumvirát”
- ▶ Od konce 50. let zažíval Libanon velkou konjunkturu – **„Švýcarsko Východu”**. V roce 1960 přesáhly vklady v bejrútských bankách jednu miliardu liber.
- ▶ **Bejrút** se stal finančním centrem celého Blízkého východu. Jednalo se však o nábožensky rozdělené město (křesťanská a muslimská komunita)
- ▶ Také pouhých jen 40% dětí chodilo do státních škol, ostatní navštěvovaly školy svých náboženských komunit, které nedělaly nic pro to, aby daly odlišné komunity dohromady.

Nárůst napětí

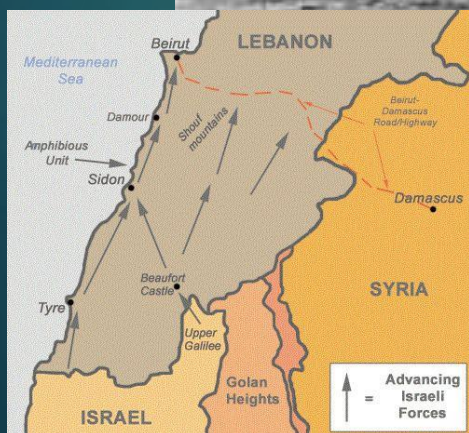
- ▶ **rozkol ve společnosti** se objevil v době Suezské krize (1956), ve které muslimové podporovali Egypt a maronitští křesťané Francii a V. Británii
- ▶ Napětí mezi komunitami se stupňovalo. **Muslimové**, kteří s dominujícími frankofilními křesťany nevycházeli příliš dobře byli **daleko více nakloněni Sýrii a panarabským projektům (Násir)**.
- ▶ Prezident **Camille Chamoun** zabránil obč. válce (1958) povoláním americké armády vojsk.
- ▶ Aktivnímu zapojení do arabsko-izraelských válek v letech 1967 a 1973 se Libanon sice vyhnul, avšak **do země začal proudit stále větší počet palestinských uprchlíků**. Byly vytvořeny **uprchlické tábory** v okolí Bejrútu a ostatních měst.
- ▶ **To napomohlo demografické změně obyvatelstva Libanonu ve prospěch muslimů proti křesťanům.**
- ▶ **Libanon byl tak v průběhu druhé poloviny 20. stol. čím dál více zapojen do izraelsko-palestinského konfliktu**

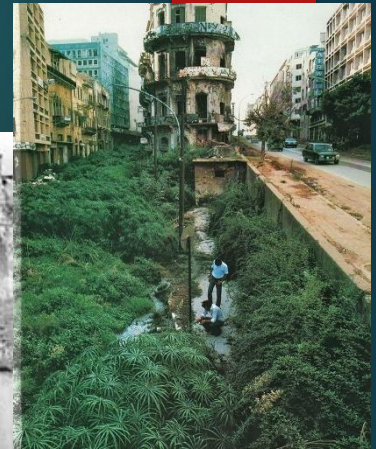
Cesta k občanské válce

- ▶ V roce **1969 ztratila libanonská vláda kontrolu nad jižním Libanonem.**
- ▶ Poté, co byla OOP v letech 1970–71 vyhnána z Jordánska, přemístila se právě do jižního Libanonu. Brzy se této oblasti začalo přezdívat „**Fatah Land**”.
- ▶ Operace různých skupin OOP z tohoto území, při kterých bylo využíváno i dělostřelectvo a rakety, tak čím dál více ochlazovaly vztahy Libanonu s Izraelem a zapojovaly zemi do izraelsko-palestinského konfliktu
- ▶ **OOP nezdědka operovala přímo z palestinských utečeneckých táborů.** Ty se pak stávaly terčem izraelských odvet, při kterých bylo usmrceno i mnoho civilistů.
- ▶ Palestinci se také stali hlavním předmětem sporu mezi muslimy a maronitskými křesťany sdruženými ve **Falangistické straně.** Ta se mj. inspirovala španělskými fašisty.
- ▶ Když došlo v dubnu 1975 u maronitského kostela v Bejrútu k atentátu, a následně byl zmasakrován autobus plný palestinských uprchlíků, vypukla v zemi občanská válka.

OBČANSKÁ VÁLKA V LIBANONU 1975 – 1990

Aktéři libanonské války..

Děkuji za pozornost!

Pro další informace sledujte:

<http://blizky-vychod.blogspot.com>

Publikace:

- *Izrael a Palestina* (2022)
- *Korán, meč a volební urna* (2020)
- *Judaismus a politika v Izraeli* (2002, 2009)
- *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu* (2007)
- *Rabíni naší doby* (2010, spoluaut.)
- *Rabbis of our Time* (2015, Routledge)
- *Dějiny moderního Izraele* (2011)
- *Lidé svatých zemí* (2012)

